

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΕΣΕΚ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΡΙΤΗ 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β001

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 135 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για σχήματα, πίνακες, διαγράμματα κ.λπ.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

Ο ρόλος των ΜΜΕ σε περιόδους κρίσης

Σε αυτή τη δύσκολη περίοδο εγκλεισμού που διανύουμε, ο καθένας επιλέγει να απασχολείται με ποικίλους τρόπους. [...] Καθώς όμως βρισκόμαστε σε έναν ακόμη μήνα εγκλωβισμού στο σπίτι, είμαστε και περισσότερο εκτεθειμένοι στην επιρροή των ΜΜΕ. Είτε κάποιος επιλέγει συνειδητά να βλέπει όλη μέρα ειδήσεις είτε χρησιμοποιεί τα social media αρκετές ώρες την ημέρα, περισσότερες από όσες συνήθιζε για ψυχαγωγικούς σκοπούς, είναι σχεδόν αναπόφευκτο να ξεφύγει από ειδησεογραφία που σχετίζεται με τον κορωνοϊό. Και ίσως αυτή η παραδοχή να είναι και η αναμενόμενη σε περιόδους κρίσης. Αλίμονο αν κρυβόμασταν στο γυάλινο κόσμο μας, που εν προκειμένω είναι ο καναπές του σπιτιού μας, κάθε φορά που κάτι σοβαρό απειλούσε την ανθρωπότητα.

Όλοι λίγο ή πολύ γνωρίζουμε τους τρόπους και τις πρακτικές που ακολουθούν τα ΜΜΕ, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, ο τύπος αλλά και το διαδίκτυο. Ορισμένες από αυτές τις πρακτικές συνάδουν με τον κώδικα δεοντολογίας, άλλες πάλι όχι, με τις περισσότερες φορές να επικρατεί η αρνητική εκδοχή. Κατά πόσον όμως τα ΜΜΕ είναι σε θέση να ανταποκριθούν με αξιοπρέπεια και εγκυρότητα, δηλαδή με ποιοτικό τρόπο στις ανάγκες της ενημέρωσης σε μια περίοδο κρίσης, όπως αυτή που βιώνουμε τώρα; Η ενημέρωση που παρέχεται συμβάλλει στη διατήρηση της ψυχραιμίας των πολιτών ή κλυδωνίζει την κοινωνική ομαλότητα; Μπορεί ο μέσος Έλληνας να διαχωρίσει τα fake news, τις υπερβολές και τα συνωμοσιολογικά παραληρήματα από την αλήθεια; Και εν τέλει η αλήθεια που προβάλλεται μήπως δεν είναι τίποτα περισσότερο από την οπτική που θέλουν να περάσει στο κοινό ο εκάστοτε φορέας ενημέρωσης ή και εμμέσως ο εκάστοτε φορέας εξουσίας;

Τα παραπάνω ερωτήματα είναι δύσκολο να απαντηθούν, καθιστώντας τα μάλλον προβληματισμούς που θα πρέπει ο Έλληνας ως δέκτης να συνυπολογίζει, όταν ανοίγει την τηλεόρασή του ή όταν διαβάζει την εφημερίδα του ή βλέπει ένα άρθρο στο διαδίκτυο. [...]

Η μάζα παρασύρεται πιο εύκολα από το διαδίκτυο σε γεγονότα και εικασίες, που όντως μπορεί να έχουν κάποια βάση, αλλά προβάλλονται με τον πιο λάθος τρόπο. Με υπερβολές, με ψέματα, με πιθανότητες, με τόνο εκφοβιστικό, με μελέτες δήθεν καταρτισμένων. Δυστυχώς αυτοί οι νέοι «επιστήμονες» που ξεπετιούνται στα social media, το νέο ΜΜΕ της εποχής, προσκαλούνται και σε τηλεοπτικά πάνελ. Και ποιος δε θα το έκανε; Τα ΜΜΕ έχουν μια τάση να ηρωοποιούν άτομα, να καταξιώνουν φιγούρες, που συνήθως είναι οι δικοί τους ευνοούμενοι. Ψυχαγωγικές εκπομπές απαραίτητες αυτή τη στενόχωρη περίοδο έχουν χαθεί, είτε αντικαθιστώντας τις με μικρού τύπου ενημερωτικές εκπομπές, είτε μετατρέποντας τις ίδιες σε ενημερωτικές. Όλοι θα πουν τη γνώμη τους για τον κορωνοϊό, όλοι θα κάνουν πρόβλεψη για το πόσο χαμηλά θα πέσει το χρημασπτήριο, διότι όλοι γνωρίζουν τα πάντα. Στην καλύτερη των περιπτώσεων η γνώμη αυτή είναι όντως τεκμηριωμένη ή υπάρχει όντως μια στοιχειώδης γνώση, τι γίνεται όμως στην αντίθετη περίπτωση; Μπορείς να φιμώσεις κάποιον, όταν απλώς καλείται να γεμίσει ένα δίωρο πλέον τηλεοπτικό δελτίο ή μια πρωινή εκπομπή, που μετατράπηκε σε δελτίο δήθεν εμπειρών;

Τα όρια από τη δημοκρατία στη λογοκρισία είναι ξεκάθαρα, αλλά ξεκάθαρα είναι και τα όρια μεταξύ του σεβασμού του ανθρώπου και της ανεξαρτησίας και ελευθερίας των ΜΜΕ. Συχνά περιπλέκουμε τα δικαιώματα που έχουμε στην ελευθερία του λόγου και στις ικανότητές μας. Το ίδιο συμβαίνει και με τα ΜΜΕ. Δε μπορεί κανείς να περιορίσει την έκφραση λόγου στο συμπολίτη του ή να του επιδείξει ποιο κανάλι θα δει ή ποια εφημερίδα θα διαβάσει. Ο καθένας μας πρέπει να καταλάβει ο

ίδιος πότε μπορεί και πρέπει να μιλήσει, αλλά εξίσου το φιλτράρισμα της πληθώρας των πληροφοριών που δέχεται κάποιος επαφίεται πάλι στον ίδιο. [...] Στην κρίση του καθενός είναι να αναζητήσει αν βρισκόμαστε σε ακμάζουσα πορεία.

Αγγελική Καλούδη
Ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.offlinepost.gr>
Ημερ. ανάρτησης: 14 Απριλίου 2020
Διασκευή

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ (ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

A.I.1. Να γράψετε περίληψη του κειμένου, έκτασης 120-140 λέξεων. Το κείμενό σας πρόκειται να δημοσιευτεί στη μαθητική εφημερίδα του σχολείου σας.

(μονάδες 8)

A.I.2. Να γράψετε **έναν (1)** τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην πρώτη (1^η) παράγραφο του κειμένου και **ένα (1)** αντίστοιχο μέσο πειθούς. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

A.I.3. Η συγγραφέας στη δεύτερη (2^η) παράγραφο αναφέρει: «Όλοι λίγο ή πολύ γνωρίζουμε τους τρόπους και τις πρακτικές που ακολουθούν τα ΜΜΕ, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, ο τύπος αλλά και το διαδίκτυο. Ορισμένες από αυτές τις πρακτικές συνάδουν με τον κώδικα δεοντολογίας, άλλες πάλι όχι, με τις περισσότερες φορές να επικρατεί η αρνητική εκδοχή». Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την παραπάνω θέση; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **δύο (2)** επιχειρήματα. **(Έκταση:60-80 λέξεις)**

(μονάδες 4)

A.I.4. Να καταγράψετε τα δομικά στοιχεία της τέταρτης (4^{ης}) παραγράφου («Η μάζα ... δήθεν εμπείρων;»).

(μονάδες 3)

A.I.5 Να εξηγήσετε τον ρόλο των ρητορικών ερωτημάτων στη δεύτερη (2^η) παράγραφο κάνοντας αναφορά σε **δύο (2)** στοιχεία της λειτουργίας τους.

(μονάδες 3)

A.I.6. Να αντικαταστήσετε τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις με **μία (1) συνώνυμή** τους, χωρίς να αλλάξετε τον γραμματικό τους τύπο και το νόημα της πρότασης:

α. [...], είτε μετατρέποντας τις ίδιες σε ενημερωτικές.

β. [...] ή υπάρχει όντως μια στοιχειώδης γνώση, ...

(μονάδες 4)

A.I.7. Να γράψετε **ένα (1)** παράγωγο ουσιαστικό και **ένα (1)** παράγωγο επίθετο για το καθένα από τα πιο κάτω ρήματα (να διευκρινίσετε ποιο είναι το ουσιαστικό και ποιο είναι το επίθετο στο τετράδιο απαντήσεών σας).

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
διαχωρίσει		
απειλούσε		

(μονάδες 4)

A.II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

«Η μάζα παρασύρεται πιο εύκολα από το διαδίκτυο σε γεγονότα και εικασίες, που όντως μπορεί να έχουν κάποια βάση, αλλά προβάλλονται με τον πιο λάθος τρόπο.[...] Ο καθένας μας πρέπει να καταλάβει ο ίδιος τότε μπορεί και πρέπει να μιλήσει, αλλά εξίσου το φιλτράρισμα της πληθώρας των πληροφοριών που δέχεται κάποιος επαφίεται πάλι στον ίδιο».

Σε άρθρο σας, που θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, αφού παρουσιάσετε τις επιπτώσεις των ΜΜΕ στο άτομο και στην κοινωνία της εποχής μας, να προτείνετε δύο (2) τρόπους με τους οποίους αυτές μπορούν να αντιμετωπιστούν.

(Έκταση: 350-400 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας. **Δεν χρειάζεται να γράψετε τίτλο.**

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας»

Κάτω από τον κρημνόν, [...] δίπλα εις την χαμηλήν προεξοχήν του γιαλού, την οποίαν τα μαγκόπαιδα του χωρίου, οπού δεν παύουν από πρωίας μέχρις εσπέρας, όλον το θέρος, να κολυμβούν εκεί τριγύρω, ονομάζουν το Κοχύλι —φαίνεται να έχη τοιούτον σχήμα— κατέβαινε το βράδυ βράδυ η γρια-Λούκαινα, μία χαροκαμένη πτωχή γριά, κρατούσα υπό την μασχάλην μίαν αβασταγήν [...] Κατέβαινε σιγά τον κατήφορον, το μονοπάτι, και με ψίθυρον φωνήν έμελπεν εν πένθιμον βαθύ μοιρολόγι [...]

Ενθυμείτο τα πέντε παιδιά της, τα οποία είχε θάψει εις το αλώνι εκείνο του χάρου, εις τον κήπον εκείνον της φθοράς, το εν μετά το άλλο, προ χρόνων πολλών, όταν ήτο νέα ακόμη. Δύο κοράσια και τρία αγόρια, όλα εις μικράν ηλικίαν της είχε θερίσει ο χάρος ο αχόρταστος.

Τελευταίον επήρε και τον άνδρα της, και της είχαν μείνει μόνον δύο υιοί, ξενιτευμένοι τώρα [...]. Της είχε μείνει και μία κόρη, υπανδρευμένη τώρα, με μισήν δωδεκάδα παιδιά.

[...] Δι' αυτήν επήγαινε τον κατήφορον, το μονοπάτι, δια να πλύνη τα χράμια και άλλα διάφορα σκουτιά εις το κύμα το αλμυρόν, και να τα ξεγλυκάνη στο Γλυφονέρι.

Η γραία έκυπεν εις την άκρην χθαμαλού, θαλασσοφαγωμένου βράχου, και ήρχισε να πλύνη τα ρούχα. Δεξιά της κατήρχετο ομαλώτερος, πλαγιαστός, ο κρημνός του γηλόφου, εφ' ου ήτο το Κοιμητήριον, και εις τα κλίτη του οποίου εκυλίωντο αενάως προς την θάλασσαν την πανδέγμονα τεμάχια σαπρών ξύλων από ξεχώματα, ήτοι ανακομιδάς ανθρωπίνων σκελετών, λείψανα από χρυσές γόβες ή χρυσοκέντητα υποκάμισα νεαρών γυναικών, συνταφέντα ποτέ μαζί των, βόστρυχοι από κόμας ξανθάς, και άλλα του θανάτου λάφυρα. Υπεράνω της κεφαλής της, ολίγον προς τα δεξιά, εντός μικράς κρυπτής λάκκας, παραπλεύρως του Κοιμητηρίου, είχε καθίσει νεαρός βοσκός, επιστρέφων με το μικρόν κοπάδι του από τους αγρούς, και, χωρίς ν' αναλογισθή το πένθιμον του τόπου, είχε βγάλει το σουραύλι από το μαρσίπιόν του, και ήρχισε να μέλπη φαιδρόν ποιμενικόν άσμα. Το μοιρολόγι της γραίας εκόπασεν εις τον θόρυβον του αυλού, και οι επιστρέφοντες από τους αγρούς την ώραν εκείνην [...] ήκουον μόνον την φλογέραν [...].

Μία γολέτα ήτο σηκωμένη στα πανιά, κι έκαμνε βόλτες εντός του λιμένος. [...] Μία φώκη, βοσκούσα εκεί πλησίον, εις τα βαθιά νερά, ήκουσεν ίσως το σιγανόν μοιρολόγι της γραίας, εθέλχθη από τον θορυβώδη αυλόν του μικρού βοσκού, και ήλθε παραέξω, εις τα ρηχά, κι ετέρπητο εις τον ήχον, κι ελικνίζετο εις κύματα. Μία μικρά κόρη, [...] η Ακριβούλα, [...] μαθούσα ότι η μάμμη ευρίσκετο εις το Κοχύλι, πλύνουσα εις τον αιγιαλόν, ήλθε να την εύρη, δια να παίξη ολίγον εις τα κύματα. [...] Άμα ήκουσε την φλογέραν, επήγε προς τα εκεί και ανεκάλυψε τον κρυμμένον αυλητήν και αφού εχόρτασε ν' ακούη το όργανόν του και να καμαρώνη τον μικρόν βοσκόν, είδεν εκεί που, εις την αμφιλύκην του νυκτώματος, εν μικρόν μονοπάτι, πολύ απότομον, πολύ κατηφορικόν, κι ενόμισεν ότι αυτό ήτο το μονοπάτι, και ότι εκείθεν είχε κατέλθει η γραία η μάμμη της [...].

Η μικρά κατέβη ολίγα βήματα κάτω, είτα είδεν ότι ο δρομίσκος εγίνετο ακόμη πλέον απόκρημνος. Έβαλε μίαν φωνήν, κι επροσπάθει ν' αναβή, να επιστρέψη οπίσω. [...] Επροσπάθησε και δεν εύρισκε πλέον τον δρόμον πόθεν είχε κατέλθει. Εγύρισε πάλιν προς τα κάτω, κι εδοκίμασε να καταβή. Εγλίστηρησε κι έπεσε, μπλουμ! εις το κύμα. [...].

Ερώτηση Β1

α) Στο διήγημα «Το μοιρολόγι της φώκιας» υπάρχει το αντιθετικό σχήμα ζωή – θάνατος. Να εντοπίσετε στο κείμενο **δυο (2)** στοιχεία που παραπέμπουν στη ζωή και **δυο (2)** στοιχεία που παραπέμπουν στον θάνατο και να εξηγήσετε τη λειτουργία του σχήματος αυτού μέσα στο διήγημα.

(μονάδες 8)

β) Να αναφέρετε **δύο (2)** αφηγηματικούς τρόπους με τους οποίους αποδίδεται το αντιθετικό σχήμα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

(μονάδες 4)

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντίνος Θεοτόκης, *Η Τιμή και το Χρήμα*, «Ανάθεμα τα τάλαρα»

[...] Εκείνη εκοίταξε πονεμένη τα αδέρφια της, εκατέβασε το βλέφαρο και δεν του αποκρίθηκε.

«Γιατί δε χαίρεσαι;» την ερώτησε.

Κι αυτήν τη στιγμή εμπήκε στο σπίτι ο γέροντας ο Τρίνκουλος. Έτρεμε όλος, αχνός, λιγνός, φοβισμένος, με μάτια που το κρασί από τόσα χρόνια του τα 'χε θολώσει. Μα τώρα ήταν ξενέρωτος κι εδάκρυζε. Είχε ακούσει τα τελευταία τα λόγια του Αντρέα κι αγκάλιασε μ' αγάπη τη θυγατέρα του. Κι εκεί δεν εμπόρεσε πλια να βαστάξει. Ένα αναφιλητό βαρύ βαρύ του ετίναξε τα στήθη κι εμούγγρισε για να μην ξεφωνίσει το κλάμα.

Κι ο Αντρέας στενοχωρημένος εκοίταζε τα δύο πλάσματα, που αγαπιόνταν, που υπόφερναν εξαιτίας του και που τώρα δεν εμιλούσαν.

Τέλος ο πατέρας της είπε, σφίγγοντάς την στην αγκαλιά του: «Σ' εδυστύχεψε!»

Δεν είπε ποιος. Ο νους του ήταν ίσως για τη γυναίκα του, μα ο Αντρέας ενόμισε πως τα λόγια τον εχτυπούσαν εκείνον, κι είπε: «Έφταιξα· μα τώρα εδιορθώθηκαν όλα. Την Κυριακή βάζω στεφάνι. Εδώ τα κλειδιά του κομού· είπε να μου τα δώκεις τα χίλια».

«Και ξαναγοράζεις» του 'πε η Ρήνη πικρά «και την αγάπη; Ω, τι έκαμες!» Κι εβάλθηκε να κλαίει.

«Την αγάπη;» ερώτησε αχνίζοντας· «και δεν την έχω;»

«Όχι!» του αποκρίθηκε «όχι! για λίγα χρήματα ήσουν εέτοιμος να με πουλήσεις και χωρίς αυτά δε μ' έπαιρνες· πάει τώρα η αγάπη. Επέταξε το πουλί!»

«Θα ξανάρθει» της απολογήθηκε λυπημένος, «στη ζεστή τη φωλιά του. Η ζωή μας θα 'ναι παράδεισος!»

«Όχι!» του 'πε, «έπειτα απ' ό,τι έκαμες όχι! κι α σ' αγαπούσα, δε θα ερχόμουν μαζί σου. Είμαι δουλεύτρα· ποιόνε έχω ανάγκη;» Και σε μία στιγμή ξακολούθησε: «Γιατί ν' αδικηθούν τα αδέρφια μου;»

«Σ' εδυστύχεψε!» είπε πάλι πικρά ο πατέρας που τώρα ήταν ξενέρωτος. «Γιατί να μην τα δώσει από την αρχή όπως τση το 'πα; Ανάθεμά τα τα τάλαρα!»

«Πάμε!» είπε ο Αντρέας.

«Όχι!» του 'πε μ' απόφαση· «εδώ είναι ο χωρισμός μας. Θα πάω σε ξένα μέρη, σε ξένον κόσμο, σ' άλλους τόπους· θα δουλέψω για με και για να κουναρήσω το παιδί που θα γεννηθεί. Θα μου δώσει η μάνα γράμματα για να 'βρω αλλού εργασία· θα τα πάρει από τες κυράδες της. Όχι, δεν έρχομαι! Είμαι δουλεύτρα· ποιόνε έχω ανάγκη;» Κι έπειτα από μία στιγμή σα ν' απαντούσε σε κάποια της σκέψη εξαναφώνασε: «Δεν έρχομαι, δεν έρχομαι!»

Ο Αντρέας την εκοίταζε ξεταστικά κι εκατάλαβε πως όλα τα λόγια θα 'ταν χαμένα.

«Ανάθεμά τα τα τάλαρα!» εφώνασε πάλι απελπισμένος. «Πάει η ευτυχία μου!»

Κι εβγήκε στο δρόμο. [...]

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Κ. Θεοτόκης, *Οι σκλάβοι στα δεσμά τους* (κεφ. 4, απόσπασμα)

[...] Στο χέρι σου κρέμεται, ξανάπε ο γέρος, εσύ Ευλαλία, όλο το σπίτι, αν θέλεις εσύ γλιτώνει. Ναι, γλιτώνει, αν θέλεις εσύ Ευλαλία.

-Εγώ; είπε η κόρη φοβισμένη...

Ο γέρος δεν ήξερε πώς να αρχίσει. Εκατέβασε το βλέμμα, έσιαξε το πανωφόρι του σα να κρύνωνε, εκοκκίνισε, έβηξε, εκουνήθηκε και τέλος είπε συλλογισμένος:

-Ο Αριστείδης Στεριώτης, ο γιατρός... τότε ξέρετε όλοι!

Κι εσώπασε πάλι για κάμποση ώρα.

-Ναι, ξακολούθησε έπειτα περίτρομος, αυτός έχει τα περισσότερα χαρτιά μου στο συρτάρι του... Δεν ξέρω πώς τα απόχτησε... Αλλά δε θέλω να πω αυτό. Είναι πλούσιος... θα δώσει καιρό για να πλερώσω... φτάνει μόνο... [...] Άκουσέ με, Ευλαλία... σε θέλει γυναίκα του! Μπαίνει εδώ μέσα γαμπρός και μας φτιάνει τες δουλειές μας, όπως εκείνος ξέρει. Φυσικά δεν έδωκα λόγον κανένα... Α, Ευλαλία...

-Ποτέ! ανάκραξε η Ευλαλία, σταυρώνοντας τα χέρια της. Και το πρόσωπό της εγίνηκε κατακόκκινο.

-Όπως θέλεις, Ευλαλία, αποκρίθηκε γλυκά ο πατέρας, σιάνοντας πάλι το παλιό πανωφόρι του... Το δίκιο είναι δικό σου, Ευλαλία. Εγώ να σε βιάσω, ω παιδί μου... Ποτέ... Αλλά... η ανάγκη, η περίσταση... Γι' αυτό μιλώ... Τον ήθελα, λες, γαμπρό μου, Ευλαλία, το γιο του Δήμου; Εγώ! Αλλά πάλι είναι πολύ καλός νέος... Όχι; Τι να γίνει... Στα σημερινά τα χάλια, δε σας φαίνεται... θα 'πρεπε να δεχτούμε!

Η Ευλαλία εδάκρυσε τώρα από τη στενοχώρια κι έτρεμε:

-Όχι! είπε με σταθερή φωνή. Όχι.

-Η ανάγκη, είπε ο Σπύρος μ' ένα χαμόγελο αδιαφορίας, κυβερνάει τον κόσμο... Θα 'θελα, λες, Ευλαλία, να προτιμήσω εγώ τη θυγατέρα του Αστήρη... Μου αρέσουν καλύτερα άλλες... Κι όμως... γιατί πρέπει κανείς να ζήσει!

Τώρα κι η μητέρα άξαφνα χαμογέλασε μέσα στα δάκρυά της. Όλος εκείνος ο κόσμος, που ήταν τριγύρω της, την εγέμιζε ελπίδες... [...] Της πέρασε από το νου η ιδέα πως η κόρη της η Ευλαλία θα σφάλιζε έτσι για πάντα τη ζωή της και σα να ονειρευόταν, την είδε ομπρός της πλουσιοντυμένην, ελεύτερη, ωραία, προσκυνημένην απ' όλη τη χώρα!... Ο πλούσιος άνθρωπος, που επροσφερνόταν, ήταν τέλος πάντων ένας επιστήμονας κι είχε τη δύναμη να βοηθήσει αληθινά το ξεπεσμένο σπίτι, είχε τη δύναμη αυτός να μην αφήκει να χαθεί ολότελα το δικό της, που και για κείνο ελαχταρούσε κι ήταν παρέτοιμη για όλα τούτα να του συγχωρήσει και τα ελαττώματά του, αν είχε και να λησμονήσει τη χυδαία καταγωγή του!

Μα ο Γιώργης εκούνησε πικρά το κεφάλι κι είπε:

- Δεν είναι άδικο να θυσιαστεί για μας;
- Θα τον έπαιρνα εγώ! είπε με ζωηρή ελπίδα η Λουίζα.

Εκείνη αδιαφορούσε για τον άνθρωπο και για την καταγωγή του κι ήξερε μόνο πως ήταν φτωχή, πως με τα πλούτη του θα μπορούσε να ζήσει μέσα στον κόσμο που εχαιρόταν τη ζωή, χωρίς αγώνες, χωρίς αδιάκοπες φροντίδες, χωρίς στενόχωρες ανάγκες.

Ερώτηση Β2

α) Στα δύο αποσπάσματα η ζωή και οι πράξεις των ηρώων φαίνεται ότι επηρεάζονται καθοριστικά από την αντίληψή τους για την αξία του χρήματος. Να τεκμηριώσετε την άποψη αυτή παραθέτοντας **δύο (2)** στοιχεία από το κάθε κείμενο.

(μονάδες 6)

β) Τα δύο κείμενα εντάσσονται στην κοινωνική πεζογραφία. Να παρουσιάσετε **δύο (2)** κοινά κοινωνικά προβλήματα που επισημαίνονται στα δύο κείμενα.

(μονάδες 4)

III. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κ.Γ. Καρυωτάκης, «Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο»

Λευτεριά, Λευτεριά, σχίζει, δαγκάνει
τους ουρανούς το στέμμα σου. Το φως σου,
χωρίς να καίει, τυφλώνει το λαό σου.
Πεταλούδες χρυσές οι Αμερικάνοι,
λογαριάζουν πόσα δολάρια κάνει
σήμερα το υπερούσιο μέταλλό σου.

Λευτεριά, Λευτεριά, θα σ' αγοράσουν
έμποροι και κονσόρτσια κι εβραίοι.
Είναι πολλά του αιώνος μας τα χρέη,
πολλές οι αμαρτίες, που θα διαβάσουν
οι γενεές, όταν σε παρομοιάσουν
με το πορτρέτο του Dorian Gray.

Λευτεριά, Λευτεριά, σε νοσταλγούμε,
μακρινά δάση, ρημαγμένοι κήποι,
όσοι άνθρωποι προσδέχονται τη λύπη
σαν έπαθλο του αγώνος, και μοχθούμε,
και τη ζωή τους εξακολουθούμε,
νεκροί που η καθιέρωσις τους λείπει.

Ερώτηση Β3

Στο ποίημα εντοπίζεται αντίθεση στον τρόπο που οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται το ιδανικό της ελευθερίας. Να παρουσιάσετε τις **δύο (2)** αντιθετικές στάσεις που αναπτύσσονται απέναντι στην ελευθερία και να αναφέρετε από ποιους αντιπροσωπεύεται η καθεμιά. Να τεκμηριώσετε με στίχους του ποιήματος.

(μονάδες 8)

**ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**